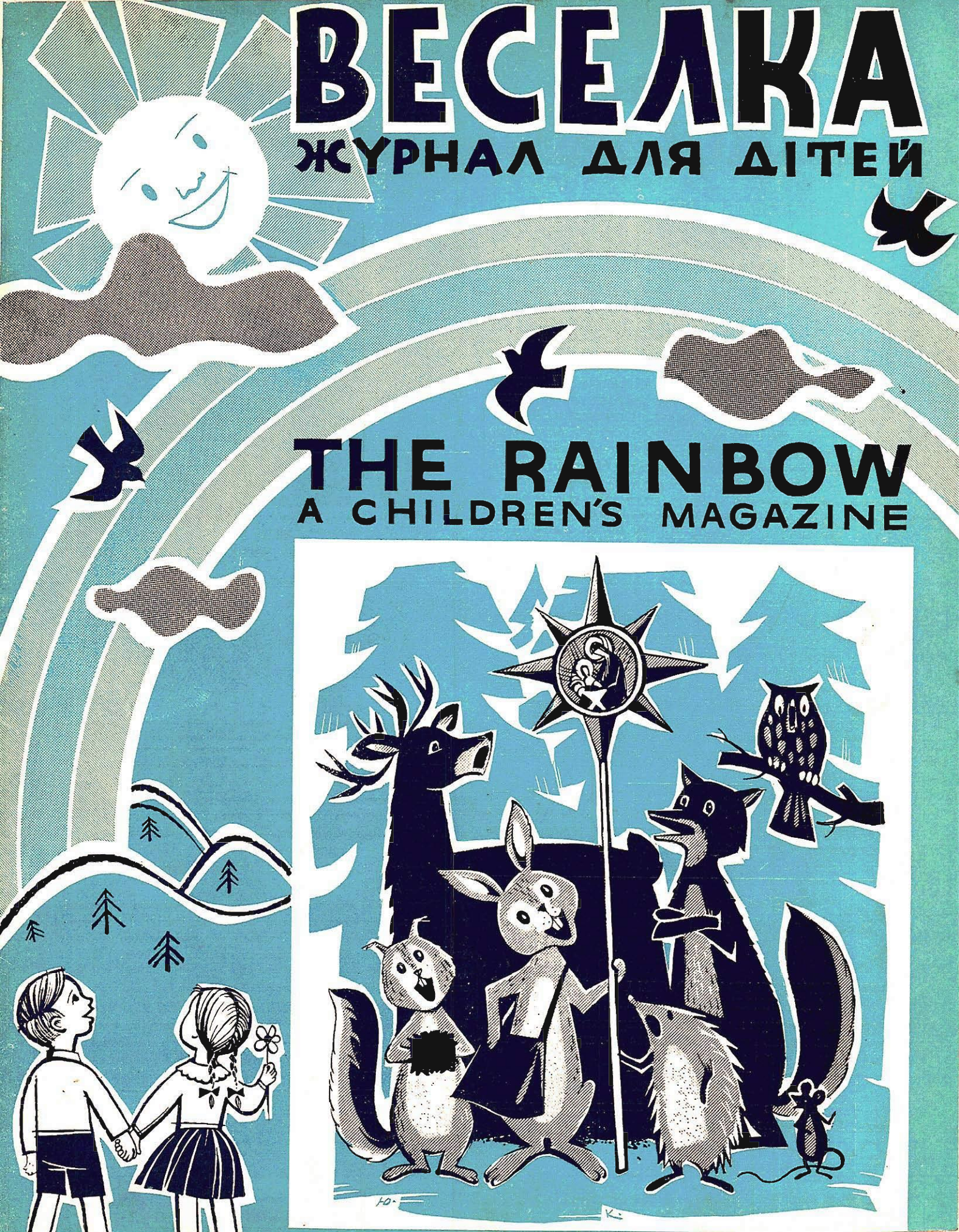

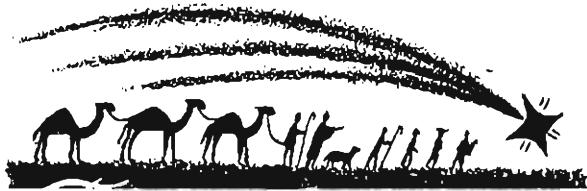
ВЕСЕЛКА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

THE RAINBOW

A CHILDREN'S MAGAZINE

ВЕСЕЛИХ СВЯТ РІЗДВА ХРИСТОВОГО

— й —

ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ

Співробітникам, Передплатникам, Читачам,
Їх Батькам, Виховникам і Вчителям,
всім Прихильникам і Жертводавцям

— б а ж а є —

ВИДАВНИЦТВО й РЕДАКЦІЯ „ВЕСЕЛКИ”

Андрійко Мостович з Люїсвілли (Кентаки) пише: Дорога „Веселко"! Недавно скінчив я читати книжечку Лесі Храпливої „Козак Невмирака”. Це чудове оповідання, і воно мені дуже сподобалося. Я не міг надивуватися, як цей козак міг бути і лялькою й людиною одночасно. Його пригоди, як він їхав на Україну, такі цікаві, що я не міг від книжки відірватися. Я страшенно сміявся, коли козак із сарною летіли літаком, а боявся за Тараса й Семена, коли їх літак перестріли большевики. Я дуже хотів, щоб Козак Невмирака доніс вістку від в'язнів із Сибіру українським повстанцям. На щастя, це йому вдалося. Як виросту великий, я також піду в повстанці, щоб прогнати большевиків з України.

Відповідь Р е д а к ц і ї: Дорогий Андрійку! Тішать нас, що Ти гарно пишеш по-українськи і читаєш українські книжки. В казках є багато дечого можливого, що в житті буває неможливим. Добре, що Ти хочеш допомогти Україні визволитися з-під большевицького панування. Це обов'язок кожної української дитини. Але Ти ще малий, тому пильно вчися і читай українські книжки. Коли виростеш, віддаси своє знання й сили для добра українського народу, з якого Ти вийшов. Бувай здоров!

Славкові Курчаківі з Іст Медов, Н. Й., дякуємо за привіт і за 2.00 дол., які він передав через редакцію „Веселки” для Ані Говдяк у Німеччині на купно нового акордеона. Хто черговий?

Редакція „Веселки”

ПРИГЛЯНЬТЕСЯ УВАЖНО, ЯКІ РОДИ ГОРОДОВИНИ СХОВАНІ В ЦИХ РЕЧЕННЯХ

Буря котить хмари по небі. Леся переписала табличку множення. Ніяка пуста розмова не дає користі. У нашій околиці мало гірок.

ЯКІ ЦЕ ДЕРЕВА?

Відчитайте в цих реченнях назви дерев: Іду бавитися! Мама подає сос на тарілці.

ЩО ЦЕ?

- а) По залізу залізо біжить, а під залізом дерево лежить?
- б) Сухе дерево весело співає, а кінь над бараном хвостом махає?
- в) Виходило дванадцять молодців, випускало п'ятдесят два соколи на триста шістьдесят п'ять лебедів?
- г) Роста дуб, на ньому дванадцять гілок, на гілці по чотири гніздечка, в кожному гніздечку по семеро яччок, одна половина яччка чорна, друга біла?
- г) Яка вода по воді плаває?

ЯКІ ЦЕ СТВОРІННЯ?

- а) Голодна — мукає, сита — жус, Всім дітям молоко дає.
- б) Ні мшпа, ні птиця, Літає крилами, ходить ногами, Падає вниз догори лапками.
- в) Без рук, без ніг, а по землі ходить.
- г) Куди повзе — за собою хату везе.
- г) Двічі родиться, а раз умирає.

РОЗГАДКИ ЗАГАДОК ЗА ГРУДЕНЬ 1963 р.: ЯКІ ЗІРКИ? Снігові. ЗИМОВІ ЗАГАДКИ: а) Мороз; б) сніг; в) свіжинки; г) сніг. ГЕОГРАФІЧНІ ЗАГАДКИ: а) У Середземному морі; б) Середземне море. ДИВНЕ СТВОРІННЯ: а) Риба; б) риба. ЯКЕ ЦЕ ПИТАННЯ: „Чи ти вже спиш?” ЗАГАДКА НЕДОМОВКА: л и с л и с т.

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ КОЖНОГО ВІКУ

з кольоровими ілюстраціями виходить кожного місяця у Видавництві „Свобода” заходами Українського Народного Союзу. Редагує Колегія з членів Об'єднання Працівників Дитячої Літератури. Річна передплата становить у ЗДА — 4.00 дол., у інших країнах — рівновартість цієї суми. Ціна окремого числа — 40 центів. Ціна подвійного числа — 60 центів.

Адреса: “SVOBODA” — “Veselka,” P. O. Box 346, Jersey City 3, N.J., U.S.A.

Редакція застерігає собі право виправляти прислані авторами матеріали. Передруки нових творів і ілюстрацій, вміщених у „Веселці”, тільки за попередньою згодою Редакції й Видавництва та за поданням джерела.

Обкладинка роботи Юрія Козака. Розділові заставки М. Бутовича, Е. Козака, П. Холодного.

“THE RAINBOW” — “VESELKA”

published monthly by the Ukrainian National Association 81-83 Grand Street — Jersey City, N. J., 07303

Subscription \$4.00 per year.

Entered as Second Class Matter at Jersey City, N.J.

Ілюстрація на обкладинці:
Юрій Козак — Різдво в лісі

ДІТИ КОЛЯДУЮТЬ

Свят-Вечір прийде зоряний, таємний,
Увійде в хату, наче гість приемний,
„Христос вродився!” — скаже нам, і діти
Йому відкажуть голосно: „Славіте!”

І блисне зірка на вершкунці ялинки,
Мов тепла слізка ув очах Галинки,
Розправить ангел крила, наче птичка,
Й посіє радість на дитячі личка.

— Матусю! — шепчуть Лесик і Галинка. —
В цю ніч малий Ісусик народився.
Скажіть, чи має він, як ми, хатинку,
Чи від морозу хоч рядном укрився?

— Ні, любі діти! — мати відповіла. —
Ісус лежить у яслах на отаві,
Його колядка пастушків огріла,
Зустріли гнівом вороги лукаві.

Та не боїться бідности Син Бога,
Бо не в багатстві слава й перемога,
А в вірній службі тим святим завітам,
Що їх Господь дав людям всім — і дітям.

... Ясніє ангел на сосновій вітці,
Ідуть веселі діти з колядою —

Не спить малий Ісусик у повітці,
До них киває радісно рукою.

Пояснення: Рядно — верета, груба тканина (harsh, coarse linen); отава — сіно після другого кошення трави (aftermath); лукавий — хитрий, підступний (sly, cunning); завіт, заповіт — тут Божий закон (Divine law). Також — тестамент, остання воля (testament will). Також Старий і Новий Завіт (Old and New Testament); вітка — галузка (branch); повітка — маленька стаєнка (shed).

СВЯТ ВЕСЕЛИХ ДІТЯМ ВСІМ!

У різдвяну тиху нічку
Крізь поля, міста і села,
Через гори, через річку
Йде „Веселочка” весела.
А куди ж вона іде?
Хто її чекає й де?

По усім широкім світі,
Як щороку, знову й знову
Ждуть на неї добрі діти,
Що шанують рідну мову.
Що шанують рідну мову.
Ім „Веселка” шле у світ
Побажання і привіт:

„Із Різдвом святим вітаю
Всіх, на хуторах і в місті,
І колядку вам співаю

Про Ісусика в колісці.
Свят веселих дітям всім,
Ласки Божої в ваш дім!

Також вашу рідну школу
Я вітаю щиро, радо:
Олю, Лесю і Миколу,
І школярську всю громаду,
І батьків, і вчителів,
Що учать вас рідних слів.

Хай в Новім щасливім Році
Від Різдва по місяць грудень
В кожний день, на кожному кроці
Щастя вашим гостем буде!
Хай „Веселка” з ним усе
Втіху-радість вам несе!

КАРПАТСЬКА ЛЕГЕНДА

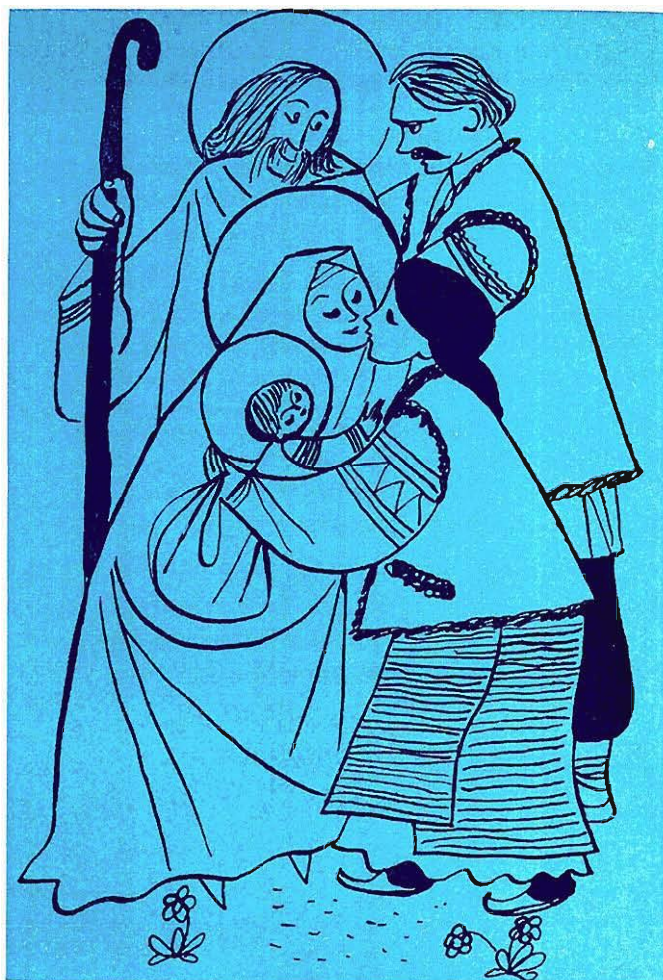
Давно це було — в наших високих, чудових, чарівних Карпатах. Білою скатертю вкрила зима гори й ліси, ялиці інеем посріблила, звірів у нетрі загнала.

Тоді то вузенькою гірською доріжкою подорожні крізь сніжну завію пробивались, кудись поспішали. Молода жінка на ослику, в неї на руках дитинка-синок. Щільно його в хусті завиває, до серця пригортає, пильно дбає, щоб біднятко не змерзло.

Ослика веде за поводи дідок старенький. У снігу бреде, важко дише, підбився, знемігся, а все таки вперед іде, поспішає. Треба добре обдивлятися, щоб з дороги не збитися та й не заблудити.

Вечір уже недалеко. Старенький поводитар журиться: де знайти нічліг для матері молоденької і дитинки маленької. За себе він не дбає.

А мороз щораз більше потискає, вітер курить снігом, світу не видати, ні людини, ні хати. Та надія на Господню поміч мандрівників зогріває. Той, хто й малесеньким черв'ячком піклується і

про кожную комашинку дбає, нікого й нічого не забуває. Не дасть і їм пропасти, загинути.

✱

Повіяв вітер снігом в обличчя дідка. Алеж у тому вітрі не лише сніг, а й дим! Так, так, старенький почув димок... А де дим, там і ватра, а де ватра, там і люди.

І так воно було. Крізь сніговію побачив поводитар праворуч від доріжки хату. З хати виходив дим.

Ще не порівнялися подорожні з хатою, а вже вибігає з неї газда, заступає їм дорогу, низенько вклоняється, просить не минати, до хати повернути, огрітися, чим Бог дав, підкріпитися й переночувати. Бере поводи в руки й веде ослика на своє подвір'я. Матір з дитиною із сідла здіймає і своїй газдині на порозі передає, щоб їх у хату завела. Сам заводить ослика у стаєнку і дає йому запахного сіна.

У хаті газдиня гостей на застелених ліжниках ми лавицях посадила, хлопчика на постелі по-

клала, теплим молоком напоїла. До дитинки припадає, солодкими словечками промовляє. А потім метнулася сюди-туди, кулешку зварила, на дерев'яний кружок перевернула, масла до неї натопила, бриндзі додала й на стіл поставила.

— Гостіться, добрі людоньки! Що Бог дав, харчуйте, Божими дарами не гордуйте! Чим хата багата, тим рада!

Щирими словами газдики до гостеньків промовляють, пташками до них співають, до ніг їм припадають, бож знають: гість у дім — Бог у дім! А гостеньків не треба то й дуже припрошувати: зголодніли в дорозі, на вітрі холодному. Похарчували, подякували, помолилися.

Газдиня уклала матінку з дитинкою на постелі, вкрила й обтулила, щоб у ноги не змерзли. Старенького опікуна матері й дитинки поклав газда спати біля печі, щоб розігрів старі кості. До печі доклав дров, щоб ватра всю ніч горіла, гостеньків гріла.

Поснули гості, у твердий сон запали. Ватра в печі горить-палає, а надворі тисне мороз, шумить ліс, сніговія віє, не вщухає...

Рано-ранесенько, як тільки півень запівав, газдиня прокинулася. До ватри дров доклала, на пальцях ступала, щоб гостеньків не побудити. Нехай сплять, відпочивають...

Перший пробудився маленький хлопчина, ручками замахав, усмішкою газдиню привітав. Вона його знову молоком напоїла. А там і гості повставали, повминувались, Господеві помолилися, поклін віддали, до снідання за стіл посідали.

За снідання газдам дякують, у дальшу дорогу збираються.

Та газди руками замахали та й головами похитали.

— А де ж би ми вас, гостеньки любі, на сніг, на мороз із хати пустили! Що б на це люди сказали? Нелюдами нас назвали б! Ні, ні, не покидайте нас, залишайтеся у нашій хаті! Промине зима, весняні води заграють, буки в лісі розів'ються, пташки заспівають — тоді вже, як захочете, в дальшу путь мандруйте.

І не пустили газди гостей із своєї хати — мусіли вони тут зимувати.

Рознеслась чутка по горах: у Юрсюків гості-подорожні обзимувались — дідок старенький, молода жіночка й синочок її маленький. Маленький, та напрочуд розумненький, мов янголик гарненький. Все вам уже знає, все розуміє, лише говорити ще не вміє.

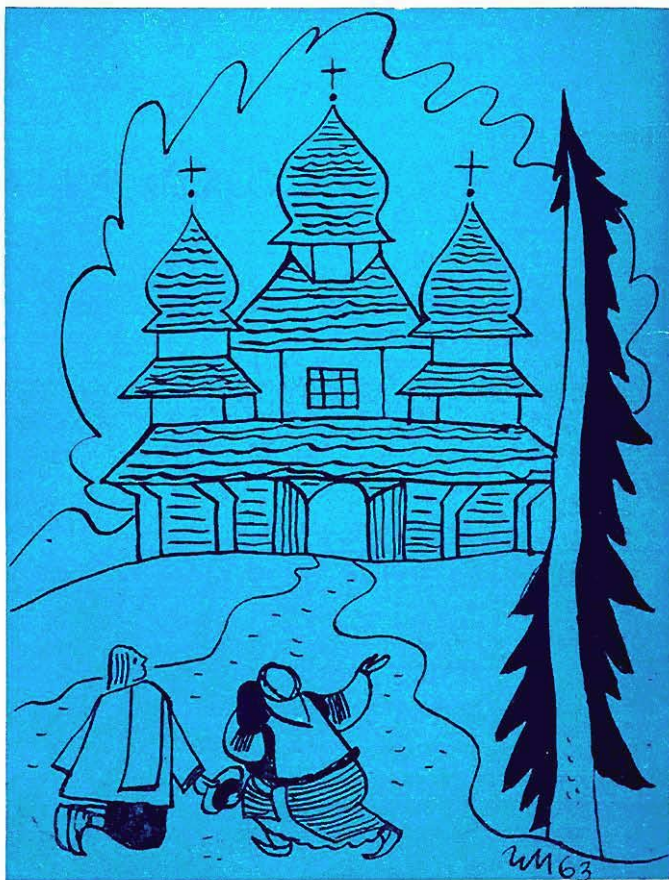
З усіх сторін до Юрсюків люди заходять, гостям усякі дари приносять, хлопчика маленького подивляють, чуда про нього розповідають. А його матінку молоду так щиро полюбили, що, якби могли, то ніколи б від себе не відпустили...

Та зима минула, в гори весна прибула, потоками заграла, пташатами заспівала. Подорожні з

любими газдами прощаються. Людей видимо-невидимо на прощання зійшлося, щоб востаннє на дивних подорожніх поглянути та в пам'яті їх образ зберегти. Дивом дивувались, чудом чудувались: над головами подорожніх віночки сонячних променів побачили.

Ослика залишив газда для себе на пам'ятку, а подорожніх на двох карих коників посадив.

Минув рік. Газдиня Юрсючка привела на світ синка. Батьки Йосифом його назвали. Самі багатіли, своєму багатству рахуби не знали. Ба, за багатіло й село.

Минали літа. Як Йосиф підріс, нову гражду велику ген далі від дороги на грунику збудував. А на місці, де була хата, що колись дивних подорожніх гостила, збудував церкву, з тисового дерева, прекрасну, величаву. Коли ж церква була готова, зійшлися люди її посвятити. Прибуло багато священників, а між ними старий, сивий монах аж із далеких чужих країв.

Дали йому ключі, щоб відчинив нову церкву. Відчинив двері, а тоді всі, хто там був, ахнули й на коліна впали.

Сто великих із ярого воску свічок самі засвітилися. Їх блиск осліпив людей. Коли ж їм в очах прояснилось, побачили на стіні образ: молоду жінку з дитиною на ослі та поводитаря старо-

го на засніженій дорозі, а перед ними Юрсюків, схилених у поклоні. Під образом ясніли золоті слова: „Гість у дім — Бог у дім”. А на другій стіні був образ: подорожні від Юрсюків від’їжджають, над їх головами золоті обручки сяють. Під образом золоті букви: „Подорожнього в дім прийняти, нагого приодіти, голодного накормити...”

Щойно тепер почули люди від старого чужостороннього монаха, кого то гостили в себе Юрсюки: Матір Вожу Марію, її Сина Ісуса і старого опікуна Йосифа.

Посвячення тієї церкви відбулося на саме Різдво Христове — давно, дуже давно, ніхто цьо-

го вже не пам’ятає. Але церква стоїть ще й тепер, а на ній блищать золоті слова: „І врата Адові не переможуть її”.

Пояснення: Нетрі — зарості, гушавина (brush wood, thicket); г а з д а — господар (farmer), г а з д и н я — господиня; л і ж н и к — вовняне накривало на ліжку (wool blanket); ку л е ш а — страва з кукурудзяної муки (maize, yellow corn meal); б р и н д з я — овечий сир (cheese of ewe's milk); о б з и м у в а т и с я — поселитися на зиму (to winter, hibernate); в и д и м о - н е в и д и м о — дуже багато, безліч (countless); г р а ж д а — загорожена оселя (farm, settlement); г р у н ь — схил гори, узбіччя (mountain slope); в р а т а А д о в і — пекельні ворота (Gate of hell).

Мирослав ПЕТРІВ

Ілюстрації Л. ГУЦАЛЮКА

Н О В О Р І Ч Н И Й С О Н

Івась скоренько розв’язав рахункові задачі. Не довго й думав над ними, не перевіряв вислідів. Чи так, чи не так — аби була задача. Треба ж виспатися, щоб ранком піти до дядька засівати з Новим Роком, щастя-долі побажати.

Заснув Івась, і сниться йому, буцімто він уже йде до дядька. Сніг блищить під ногами, а на небі моргають холодні зірки. Раптом хтось крикнув:

— Стій!

Івась оглянувся. За ним біг поліцист.

— Куди?

Івась злякався:

— Я... я йду до дядька... Я не злодій...

— Не злодій? — засміявся хитро поліцист. — А де ділося 1250 долярів? Га?

— Яких 1250 долярів? Я нічого не знаю.

— Відненький! Нічого не знає! Будь ласка зі мною до суду. Там ти скажеш усю правду.

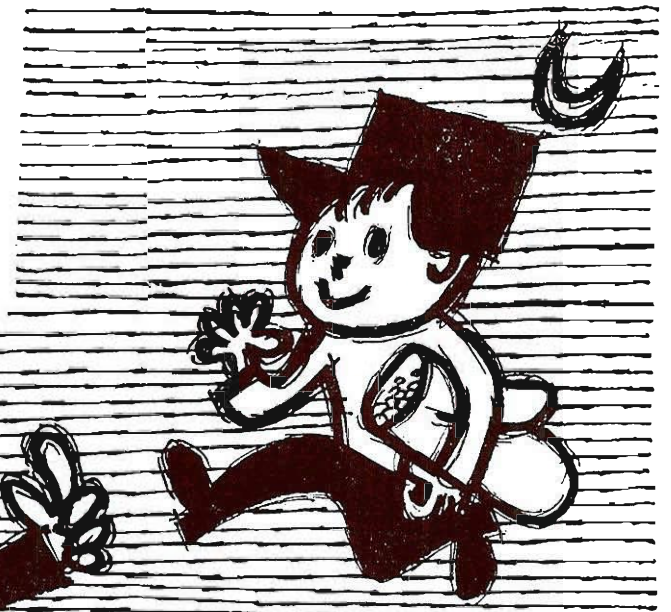
— А леж, пане, я маю йти до дядька засівати з Новим Роком, щастя-долі побажати.

Поліцист звернув на Івася пістоля й закричав:

— Вперед!

Що ж було робити Івасеві? Пішов.

Прийшли вони до суду. Тут за столом

сидить суворий суддя. Перед ним стоїть якась висока пані. Суддя питає діловито:

— Ви хто, пані?

— Я Аритметика.

— А, будь ласка! Сідайте, пані Аритметико! Яке у вас діло? На кого подасте скаргу?

Аритметика мовчки простягнула судді Івасів рахунковий зошит. Суддя наклав окуляри і став читати:

— „У касі було 3 875 долярів. Видано 965 долярів. Залишилося 1 660 долярів”.

Суддя почав писати у своїм записнику, щось пошептав, врешті спитався:

— А де ж ділося 1 250 долярів?

— Саме з цим я до вас і прийшла. Де ж ділося 1 250 долярів? — спитала пані Аритметика.

Суддя глянув на Івася з-під окулярів і грізно запитав:

— Де гроші? Кажі!

— Я не знаю. Я думав: так чи не так, аби була зроблена задача!

— Що це він плете мені якісь теревені! До в'язниці!

Поліцист тільки на те й чекав. Зареготався й ухопив Івася за комір.

— Іди, братіку, до Іванової хати! Там собі пригадаєш, де ділися гроші.

Раптом з грюкотом відчинилися двері. До кімнати вбіг закривавлений, розхристаний чоловік. Він аж підскакував з люті і кричав:

— Згинуло 1 153 людей!

Пані Аритметика жажнулася й упустила з рук шкіряну торбинку. В ній болісно дзвякнули всі цифри.

— Що сталося? — спитав суддя.

— Ах! Читайте далі рахункові задачі! Там написано й про нашу справу. Я не всмілю говорити, я млію! Води!

Поки сторож рятував хворого, суддя читав:

— У будинку було 22 помешкання. В кожному помешканні жило по сім осіб.

Тут очунявся незнайомий і закричав:

— Рятуйте, пане судде! Будь ласка, пані Аритметико! 22 рази по 7 буде 154. Так чи ні? А погляньте но в зошит, скільки людей у будинку вмістив оцей недотепа!

Тут незнайомий безцеремонно показав скривленим пальцем на Івася.

Суддя прочитав: 2 307.

— Ах! — зойкнула пані Аритметика і знов упустила з рук торбинку з цифрами.

Незнайомий чоловік закричав:

— Бачите! Вмістив у будинку 2 307 людей. Будинок був старий. Не видержав тягару — за-

валився. Ай-ай! Лише я один урятувався і прибіг повідомити вас про це.

Івась став навколiшки й почав просити:

— Я не знав... Я думав... Чи так, чи не так, аби була зроблена задача.

— Що ти мені верзеш! — гнівно промовив суддя.

Раптом сталося диво. Вода залляла судову залю, суддю, незнайомого чоловіка, суворого поліциста, навіть поважну пані Аритметику. Тільки Івась урятувався, якимось чином опинився він на верхку тополі. Навколо хвилювало безмежне море. Ніде не видно було ні острівця, ні живої істо-

ти. Моторошно стало Івасеві, і він почав плакати. В ту мить приплив до нього якийсь мурин, блиснув очима і сказав:

— Я думав, що тільки я один урятувався, та бачу, що ти тут здоров сидиш.

— Що сталося? — спитав Івась. — Звідки такий потоп?

Мурин почав розказувати:

— Десь на землі живе собі хлопець Івась. Він мав таку домашню задачу: обчислити, скільки квадратних миль займають океани. Чи то легка задача, чи трудна — не знаю. І той недотепа якось так обчислив, що на суходіл уже не стало місця. Океан скористав з нагоди і виступив з берегів.

Тут мурин глянув проникливо на хлопця і спитався:

— Ти чого так зблід?

— Я... нічого... нічого...

— А може ти той Івась? — люто заревів му-

рин, блиснув страшними очима й кинувся на хлопця.

— То не я! То не я! — верещав Івась.

Не знаю, що було б далі сталося, та, на щастя, Івась прокинувся. Вже почало на світ благословитися. Він засвітив лампу і переробив уважно всі три рахункові задачі. Потім набрав у татову рукавицю пшениці і побіг до дядька, щоб, за давнім звичаєм, засівати, з Новим Роком щастя-долі побажати.

Пояснення: Вислід — наслідок, результат (result); плести теревені — розказувати небилиці, пісенітниці, дурниці; Іванова хата — жартівливо: тюрма, в'язниця (jail); дзявкати — гавкати (про собак), пискливо швидко говорити (про людей); тут — дзенькати (to tingle, to jingle); жахнутися — перелякатися (be frightened, be scared); недотепа — дурень, перозумний (dull); верзти — говорити не до речі (talk through one's hat); благословитися на світ — дніти, світати, розвиднятися (to dawn); тополя — рід листового дерева (poplar); суходіл — земля (dry land); пшениця — рід збіжжя, з якого роблять білу муку (wheat).

З італійського подав Михайло ОСТРОВЕРХА

Ілюстрації Ніни МУДРИК-МРИЦ

ЗОРЯ ТРЬОХ МУДРЕЦІВ

Наближався Свят-Вечір і Щедрий Вечір. Небо було повне зір, що ясною радістю тремтіли в нічних просторах. Та одна з них мерехтіла ясніше, ніж інші її посестри. І ось ця незвичайна зірка почула біля себе широкий помах крил.

То був архангел Гавриїл.

— Щаслива ти між зорями, радій! — задзвенів його могутній мелодійний голос. — Кличе бо тебе перед своє обличчя Бог.

Зіронецька затремтіла від щастя. Швидко перелетіла небосхил, залишаючи за собою ясну смугу сьйва. Коли стала перед Господом, їй здалось, що вона плаває в океані світла, серед якого приблідло її проміння. І почула вона голос, поважний і лагідний, що линув до неї:

— Ця ніч буде незабутня в часі й вічності. Земні мудреці йдуть поклонитись моєму Синові, що захотів народитися в бідності й покорі серед людей. Але в темряві на землі важко мудрецьям потрапити на правильний шлях. Ти, зірко, зійди і срібним світлом покажи їм, куди йти; зупинися над вертепом, де Дитятко Ісус, мій Син, народився. Над трьома мудрецьями, над їх почетом, над усіма людьми розсвітай світло неба!

Так промовив Господь.

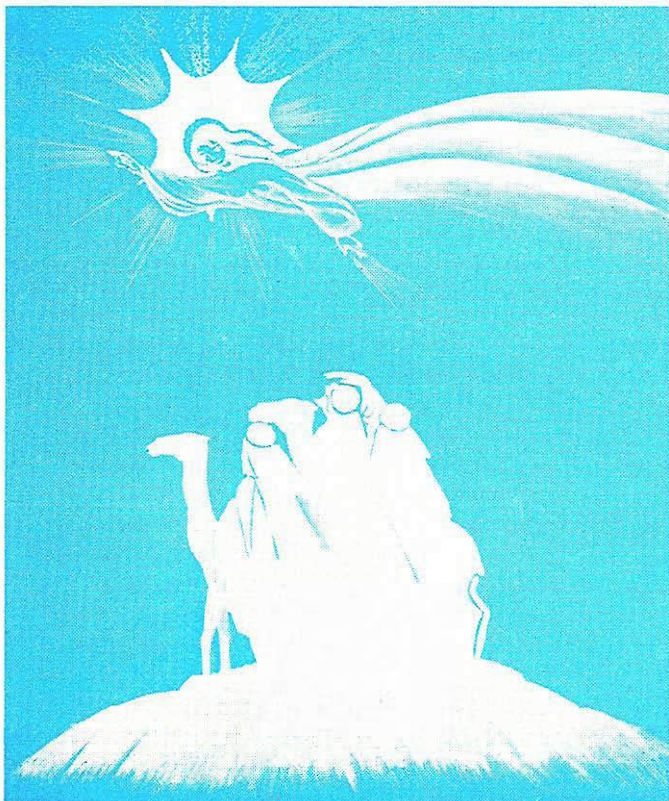
Зірка щораз ясніше мерехтіла й займалась новим світлом. Відійшовши від лиця Господнього, вона, вся у сьйві, швидко летіла повз інші зірки, що, здивовані, стали двома рядами обабіч її шляху. Попереду неї й за нею летіли ангели-музиканти. Нечувана досі музика сповнила світ.

Десь дуже далеко видніла земля, слабо освітлена щербатим місяцем. Було видно, як по шляху рухались якісь темні постаті — то царі-мудреці та їх почет.

Поволесеньки спустилась зірка над ними, і зупинилась у просторі.

Мудреців осяяло живе Боже світло, й залунала небесна музика. Вони зрозуміли, що це світло й ця музика вестимуть їх до мети, якої вони шукали. І подались вони за зорею. То була казкова

подорож. Пісок у пустелі перестав бути важкий для ходи людей і звірят; річки, долини, гори стали, мов зачаровані — так легенько можна було їх переходити. А коли мудреці були вже недалеко своєї мети, назустріч їм понісся гомін пастухів і череди, що були в поході, долинула музика сопілок.

Зоря спинилась над вертепом у Вифлємі. Спинилась і побачила Дитину в яслах, святого Йосифа й Непорочну Діву в поклоні, а довкола вертепу — таке велике сяйво, що світло зірки зовсім прибігло. Мудреці зупинились, Мельхіор, Каспар і Валтасар стали навколішки і склали Дитяті свої незвичайні гостинці.

Зірка зависла над вертепом. Вона знала, що її завдання вже скінчилось, та не могла відірватись

від того святого місця. Але ранок, що сріблом розстилався по пагірках, відсунув її в небесні простори. Зірка все блідла й блідла, зникала в могутньому світлі сонця.

Чудотворна ніч закінчилася.

Коли наступної ночі зірка, що мала таку дивну пригоду, знову стала на призначеному їй місці, щоб світити, інші зірки прийшли відвідати її та спитати про новини; просили її голосно розказати їм свою пригоду.

Зірка розказала їм усе, та враз помітила, що зосталась самотня на небосхилі. Чому ж це інші зірки вже перестали дружити з нею, як колись дружили? Чи так зникли перед нею? Чи, може, позаздрили, що вона мала таку чудову при-

году? Бідна зіронька сама не знала, як це собі пояснити. Її самота зростала з ночі на ніч, а її сльози часто спливали струмками по таємних шляхах неба. В самоті ж зростала й туга — хотілося знову побачив вертеп, Дитину й пастухів, що прославляли Дитя.

Аж однієї ночі архангел Гавриїл знову пролетів повз неї, і зірка попросила його ще раз привести її перед обличчя Господа.

І знову здавалося їй, що пливе вона по океану світла, де її проміння прибігло. Збентежена, не могла промовити й одного слова з того всього, що лежало в неї на серці.

І ще раз почула той поважний, але лагідний голос, що їй казав:

— Донечко, знаю твій біль. Я вже подумав і за тебе. Я призначив тобі перебувати на землі, що її ти любиш так, як і мій Син. Місцем твого осідку будуть високі й чисті гори. Не будеш ти людським створінням, будеш квіткою, чистою й невинною квіткою. Люди зватимуть тебе „квіткою зір”, бо виглядом ти нагадуватимеш своє минуле — зірку.

Так промовив голос, поважний і лагідний.

І відчула зірка, як її промені ставали пелюстками. А наступного ранку — на горах, на високих верхів'ях, на неприступних обривах зацвіли зірки, маленькі зірки, білі й ніжні. На сірих скелях цвів небосхил.

Мабуть, ягнички їх пізнали; мабуть, дітоньки, збираючи ці бліді зірчасті квіти, вичули, що це — сестрички зірок, які тремтять ген високо серед гірської ночі.

Пояснення: Це легенда про шовкову косяцю, квітку з родини кошчкоцвітних, що росте в Альпах, високо на скелях, а також у Карпатах (edelweiss); почет — гурт людей, що супроводять якусь визначну людину (escort); мерехтати — мигітати, блимати, світити змінливим світлом (twinkle); небосхил — небозвід (firmament, horizon); череда — гурт худоби (корів) (herd); гостинець — подарунок, презент (gift, present); збентежений — схвилюваний, виведений з рівноваги, стривожений, занепокоєний (embarrassed, confused); зніяковілий — такий, що опинився в клопітливому становищі, не почувася себе добре в присутності інших, ні в сих, ні в тих (awkward, anxious).

ЩО ЧИТАТИ?

ДЕКЛЯМАТОР ДЛЯ ДІТЕЙ

У школі, на курсах українознавства, в Пласті й СУМ'ї кілька разів на рік влаштовують святкові сходи, ватри й імпрези, на яких декламують гарні вірші. Великою допомогою стане у тому збірник деклямацій, що його уклала Леся Храплива. Цей збірник називається „На весь Божий рік”. У ньому вміщено деклямації на релігійні і національні свята, про наших славних людей, про світлі події нашої історії та на різні події з дитячого життя.

Книжечку, яка має 94 сторінки й 50 деклямацій, оформила сама авторка, прикрасивши її образками-витинанками власної роботи. Леся Храплива є співробітницею „Веселки” й редакторкою журналу для пластового новацтва „Готуйсь!” Вона написала багато віршів, оповідань, казок для дітей. Деякі з них вийшли окремими книжечками чи збірниками. Багато з вас читали її „Ластівочку”, „Вітер з України”, „Козак Невмирака”, „Забавки Мартусі”.

В. Д.

ДЛЯ ЦІКАВИХ ПРО ЦІКАВІ СПРАВИ

● Тепер зима, а з нею часто хвороба-застида. Американські лікарі дослідили, що причиною застиди буває також занадто сухе повітря в кімнатах. Пам'ятайте про це! Є окремі апарати для звогчування повітря, але добрий теж спосіб поставити на кальориферах мисочки з водою.

● В італійському місті Венеції дуже мало вулиць, зате має воно 160 каналів і 400 мостів. Каналами плавають човни-гондולי з туристами, що оглядають прекрасні будівлі-палаці і святині. Але Венеція — оте чарівне місто на воді, яке існує вже понад тисячу п'ятсот років — поволі руйнується, бо постійна вогкість ушкоджує мури. Тепер італійські архітекти шукають способів рятувати Венецію від дальшого руйнування.

А чи всі знаєте про „українську Венецію”? Це — місто Вилкове над Чорним морем в гирлі Дунаю. Там теж замість вулиць влаштовано канали, якими мешканці плавають від хати до хати човнами.

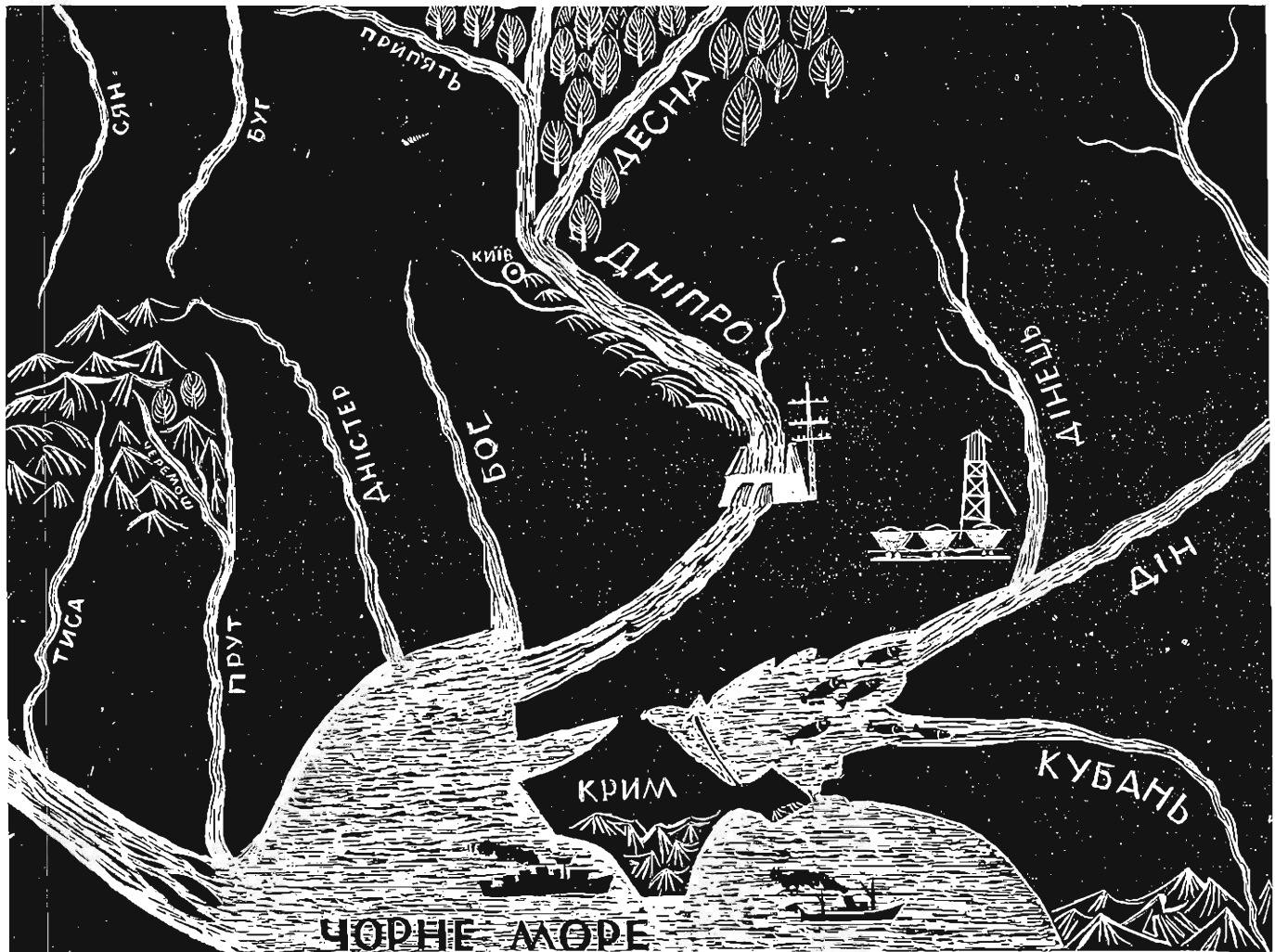
РІКИ ПЛИВУТЬ ДО МОРЯ...

Наче дівчина стрічками
Золотисто-голубими,
Так прибралася річками
Українська вся земля,
І пливають річки до моря,
І течуть вони без стриму,
Обертаючи турбіни,
Підливаючи поля.

Понад гори, попід кручі
Там Дніпро реве ревучий,
А Дінець полоще стиха
Чорну землю шахтарів,
Прут, немов карпатський легінь,
Вибігає з гір дрімучих,
І Дністер, мов вуж блискучий,
В'ється, плеще між ярів.

Ім дорога в Чорне море,
І глибоке, і прозоре,
Там їм суджено зустрітись
На м'якім піщанім дні —
Тільки Сян і Буг на північ
У Балтицьке ринуть море,
Щоб і там про рідну землю
Розказати чужині.

Пояснення: Круча — стрімкий берег (steep slope); шахтар — miner; легінь — юнак, парубок; плескати, плеще — to lap.

Мапа українських рік роботи П. Холодного

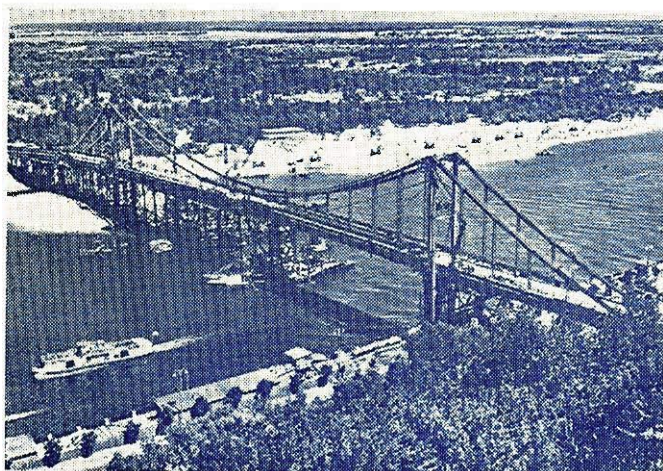
УКРАЇНСЬКІ РІКИ

(Мапа Дніпра і його допливів роботи П. Холодного)

Юний Данилко часто розглядає з батьком мапу України. Він знає, що яснозеленою барвою розмальовані на мапі низини, яснобронзовою — височини, а темнібронзовою — гори. А скрізь — куди не глянь на мапу — в'ються сині стрічки. Данилко знає — це ріки й річки.

— Тату, — каже Данилко, — отих рік і річок на Україні дуже багато. Чи відомо, скільки їх?

— Усіх рік і річок на Україні нараховують понад 22 тисячі. З них 117 мають довжину понад 100 кілометрів, себто понад 60 миль. Усі вони — це велике добро і краса України. В них багато всякої риби, якою живиться населення. Вода з рік зрошує поля і сади, на ріках будують гідроелектривні, ріки служать для плавби човнами і кораблями, якими перевозять усяке доб-

Дніпро під Києвом — міст і пляж

ро. Особливо в давнину ріки були важливими водними шляхами. Отаким важливим шляхом був Дніпро — найбільша ріка України. Довжина Дніпра — 2.285 км., або 1.430 миль. Ось дивись на мапу — тече Дніпро серединою української землі. Випливає на півночі, близько міста Смоленська, пливе на південь і вливає свої багаті води у Чорне море. Дніпро, це давній торговельний водний шлях, що йшов від Балтицького моря на півночі до Чорного моря на півдні аж до Царгороду, а далі й на Середземне море. Цим шляхом мандрували чужі і українські купці. Грецькі купці везли з Царгороду до Києва шовкові матерії, золото, вина, овочі, а в Києві купували шкiри, мед, віск. З малої осели розрісся Київ у велике торговельне місто з пристанню на Дніпрі; тут осіли перші українські князі, будували свої замки-терми й оборонні вали. І став Київ могутньою столицею укра-

їнської держави, а Дніпро був наче його добрим батьком — давав багатства і силу державі.

З Дніпром зв'язана історія України від найдавніших часів. Це Дніпром приплив на Україну святий апостол Андрій, над Дніпром поставив перший на Україні хрест і прорік, що в цьому місці буде великий і славний город. І здійснилося пророцтво — став Київ славний на весь світ. Це у Києві сталося найсвітліша подія в новій історії України — це тут 22-го січня 1919 року проголошено злуку всіх земель України в одну Соборну Українську Державу.

Це над Дніпром, у Каневі, похований найбільший поет і пророк України Тарас Шевченко. Дніпро своїм шумом і клекотом вітає Шевченкову могилу і розказує про життя-буття українського народу.

Це над Дніпром, у Каневі, похований найбільший поет і пророк України Тарас Шевченко. Дніпро своїм шумом і клекотом вітає Шевченкову могилу і розказує про життя-буття українського народу.

Славний був Дніпро своїми грізними порогами, через які блистро й дико переливалася дніпрові води. Усіх порогів було дев'ять, — найбільш небезпечним був Ненаситець, але вправні козацькі ватажки перепливали на своїх чайках усі пороги. Тепер порогів уже немає — кількадесят років тому нижче порогів збудовано велику греблю, яка загатила воду. Вона піднеслася, залила пороги, і тепер кораблі плывуть спокійно по Дніпрі, пропливаючи побіч греблі окремим каналом. Коло греблі збудовано велику гідро-

Бистрий Черемош

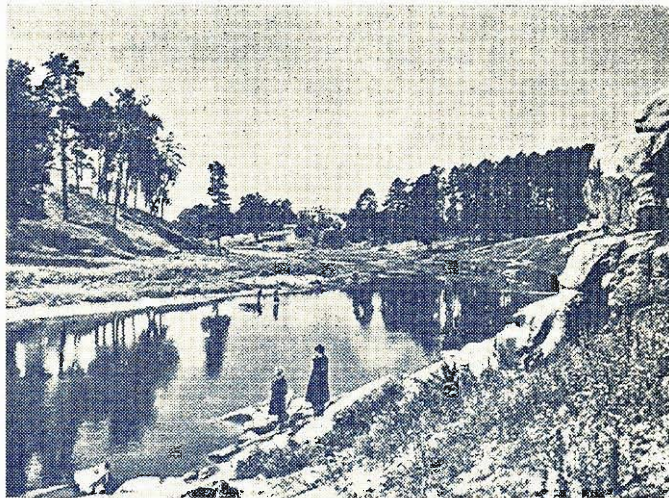
електрівню, яка витворює електричний струм для фабрик, сільського господарства та для домашнього вжитку.

На Дніпрі було багато островів. Найславнішим із них був острів Хортиця, де стояла козацька твердиня — Січ. Тут козацтво вивчало військову справу, щоб боронити Україну від татар та турків. А Дніпром запливали козаки на своїх човнах-чайках аж ген у Чорне море та нападали на турецькі і татарські міста — визволяли бранців з турецької неволі.

Дніпро має великі допливи-притоки. Велика притока з правого боку — це ріка Прип'ять, що збирає води з Полісся і Волині. Рікою Прип'яттю ходять пароплави, нею сплавають дерево з Полісся на степову, безлісну Україну.

Дальші праві притоки Дніпра це Тетерів, Ірпінь, Рось, Тясмин та Інгулець. Найважливіші лівобічні допливи Дніпра це Десна з Сеймом, Сула, Псьол, Ворскла, Орель, Самара і Конка.

Між містом Запоріжжям і Кахівкою дніпровські води творять тепер наче велике озеро, з якого беруть води для зрошення посушливих південних земель України. Це так зване Кахівське водосховище. Дніпро вливається кількома гирлами в лиман довжиною на 60 кілометрів. З лиману несеться дніпровська вода в Чорне море.

Річка Хомора на Поділлі

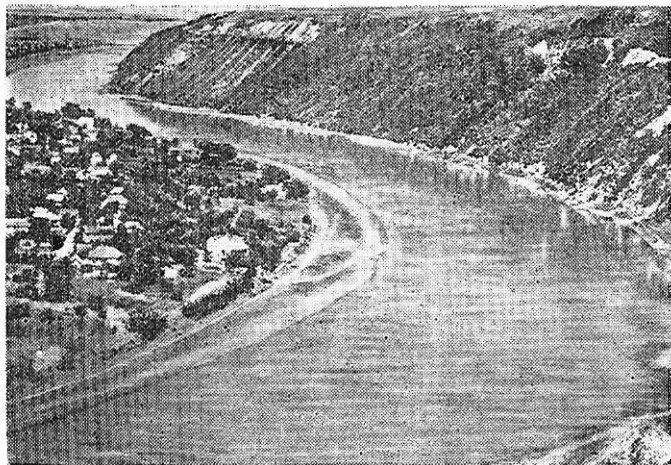
У Чорне море вливається більшість українських рік. Ось перша ріка від заходу — Дунай. Колись над Дунаєм жили українці — про Дунай співається в багатьох наших піснях. Тепер до України належить тільки долішній Дунай, який вливається в Чорне море ве-

Ріка Тетерів біля Житомира

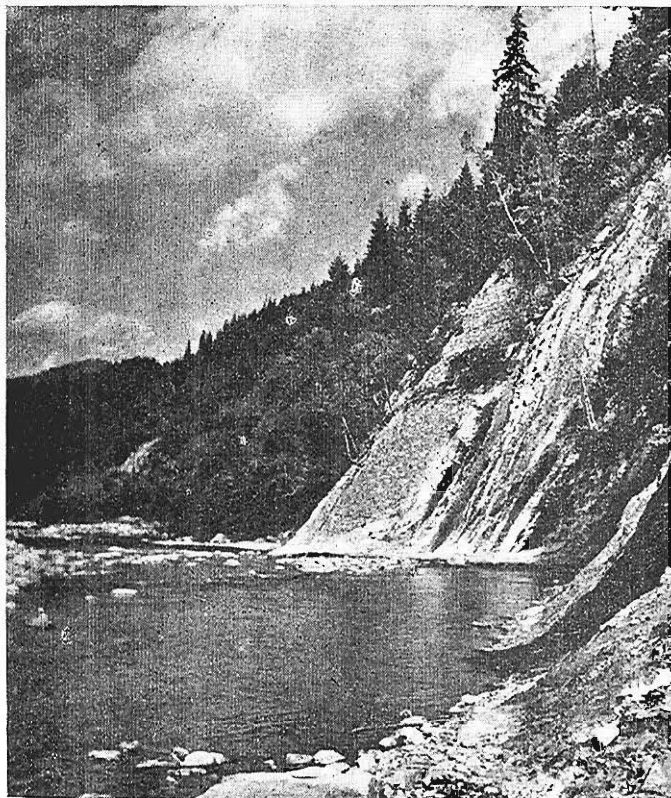
ликою дельтою, себто кількома руслами. До Дунаю вливає свої води ріка Тиса, яка випливає з українських Карпат, далі буковинський Серет, бистрий Прут з Черемошем, що пливають з найвищого пасма Карпат —

з Чорногори. З Карпат впливає також великий, бистроводний Дністер і вливається в море великим лиманом. На схід від Дністра вливаються в море річки Кульбик і Тилігул. Це невеликі річки, але мають воду і осад з лікувальними властивостями — лікують ревматизм.

Долина Дністра на Поділлі

Велика ріка — це Бог (звуть її теж Південний Буг), в його скелястому кориті небагато води. Але, впливши на Чорноморську низину та прибравши води Інгульця, Бог творить глибокий лиман, що лучиться з Дніпровим.

Стрімкий берег Пруту

Інша велика ріка України по лівому боці Дніпра — це Дінець, ліва притока Дону. Дін вливається в Озівське море. В це море вливаються з південної України менші річки — Кальміюс, Обиточна й інші.

З гір Кавказу впливає бистра ріка Кубань і вливається в Озівське море. Земля над рікою Кубанню зветься Кубанщиною і заселена у великій частині українцями. Найбільша річка в Криму — це Салгир, вона маловодна.

Отак майже всі українські ріки вливаються в Чорне і Озівське моря, а тільки дві ріки на заході українських земель — Сян і Буг — вливаються у Вислу і з нею в Балтицьке море.

Український народ любить свої ріки й річки, селиться над їх берегами й оспівує в своїх піснях. Оспівують їх і поети, описують письменники, а маліри змальовують на своїх картинах. Найбільше оспіваний Дніпро, це про нього написав Тарас Шевченко:

Між горами старий Дніпро А понад ним зеленіють
Неначе в молоці дитина. Широкої села,
Красується, лобується А у селах у веселих
На всю Україну. І люди веселі.

371

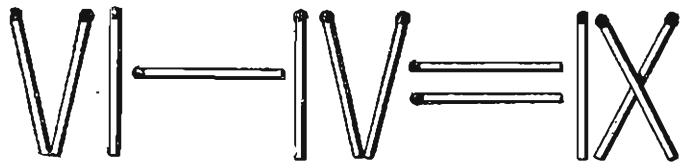
Український народ, і вся українська земля, і всі ріки, і з ними старий Дніпро ждуть того дня, коли знову у Києві заграють дзвони і сповістять про новий воскресний день України. І знову понесе Дніпро і всі ріки радісну вістку на своїх хвилях ген у моря — всім народам світу про волю України.

Про ріки України прочитайте розповідь Січеславця „Дніпро-Славута” й казку Софії Тобілевич „Як Дніпро плив до моря” („Веселка” 1958, ч. 3, стор. 8 і 9), вірш М. Петрова „Українські ріки” („Веселка” 1960, ч. 3, стор. 4) та розповідь В. Мацькова „Дністер у вогні” („Веселка” 1963, ч. 5, стор. 13).

КУТОК РОЗВАГ

ВИПРАВТЕ ПОМИЛКУ

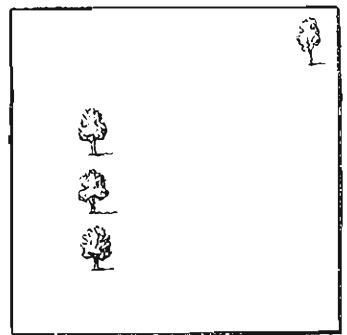
Візьміть 12 сірників і виготуйте з них таке рівняння, як показано на малюнку. Рівняння, як бачите, невірне, бо з нього виходить, що

Перекладіть один сірник так, щоб рівняння стало правильним.

ЧОТИРИ ДЕРЕВА

На цьому квадраті зображені чотири дерева. Як поділити такий квадрат на чотири рівні частини, щоб на кожну з них припало по одному дереву?

Щоб розв'язати завдання, треба перемалювати на аркуш паперу цей малюнок і спробувати поділити.

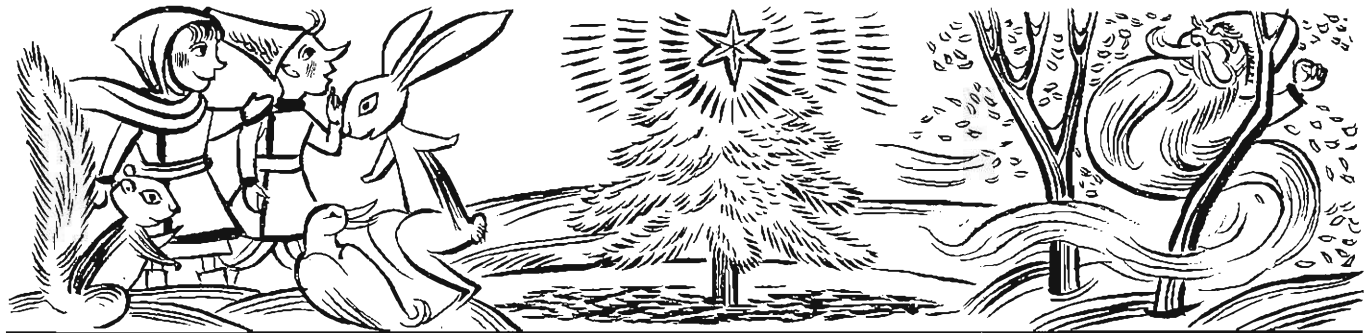
ГОЦА ДРАЛА

Там, де хатку має Драла,
Ясна зірка з неба впала.

Зірка впала, засвітила,
Сніг довкола розтопила.

На галяві коло хати
Стали квіти розцвітати.

Гоца з лісу всю громаду
Поскликкала на нараду.

Ухвалили: зірку-чічку
Почепити на смерічку.

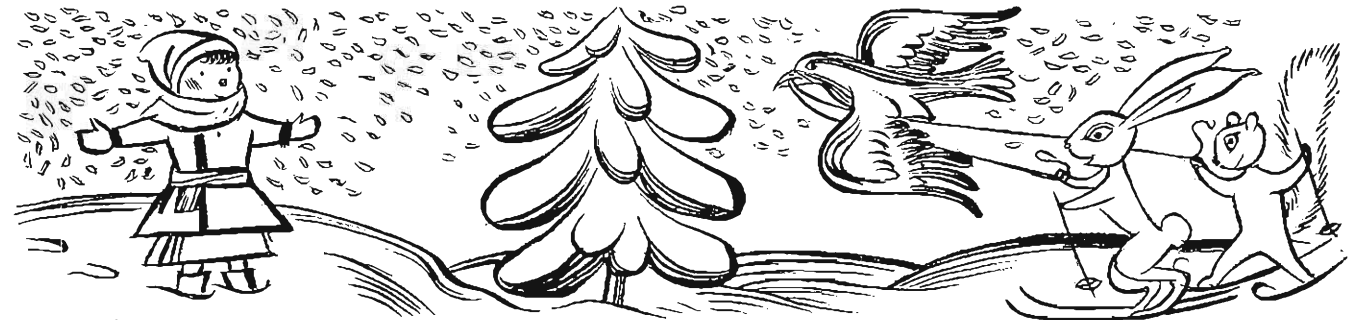
У ліску Мороз, Вітрило —
На смерічці тепло, мило.

От під нею Гоца Драла
Стіл, лавки порозставляла.

Напекла і наварила,
Всю громаду погостила.

На гілках пташки сідали
І колядку щебетали.

По Різдві зірничка ясна
Все поволі гасла й гасла.

Гоца глип — а через нічку
Сніг пушистий вкрив смерічку!

Каже Гоца: „Холод! Ух!”
Одягнулась у кожух.

БОГДАН, КОЗАК-ХАРАКТЕРНИК ІСТОРИЧНА КАЗКА

UKRAINIAN TALE BOHDAN, KOZAK-SORCERER

РОЗДІЛ XXII: ЧАРІВНЕ ЗІЛЛЯ

CHAPTER XXII: THE WONDROUS HERBS

Лицарі України гучно відзначали свою перемогу над ворогами під Корсунем.

The knights of Ukraine celebrated loudly their victory at Korsun.

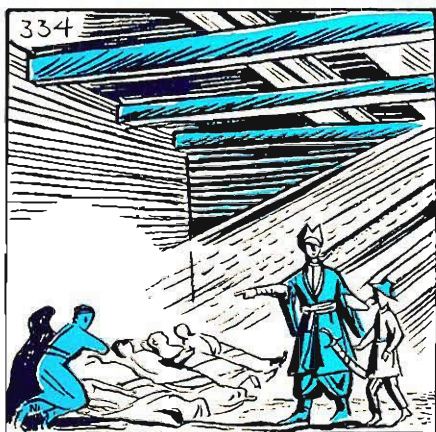
Данчик весело грав на сопілці, але сотник Богдан сидів зажурений.

Danchyk played the reed-pipe merrily, but Bohdan sat and brooded.

— Пане сотнику, чого сумуєте? — запитав здивований Данчик.

“Captain, why are you sad?”—asked the surprised Danchyk.

— Бачиш, скільки там лежить ранених козаків-героїв? — сказав Богдан, показуючи своєму джурі військовий шпиталь.

“Do you see all those Kozak-heroes lying wounded there?”—said Bohdan pointing to the soldiers’ hospital.

— Я думаю, де б роздобути таких чудесних ліків, щоб цим борцям урятувати здоров’я й життя, — продовжував характерник.

“I have been trying to think where we can find such wondrous medicine that would save the health and the life of these fighters,” the sorcerer continued.

— Знаєте, хто міг би дати добру пораду? — сказав з надією Данчик. — Моя прабаба Зозулиця.

“You know who could give us some good advice?”—said Danchyk hopefully. “My great-grandmother Zozulytsia.”

(Продовження буде)
(To be continued)